

EVROPSKI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC LETNO POROČILO 2005
POVZETEK IN STATISTIKA

PRAZNOVANJE 10. OBLETNICE 1995–2005

EVROPSKI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC LETNO POROČILO 2005
POVZETEK IN STATISTIKA

PRAZNOVANJE 10. OBLETNICE 1995-2005

© Evropski varuh človekovih pravic 2006

Vse pravice pridržane.

Reproduciranje v izobraževalne in nekomercialne namene je dovoljeno samo, če je naveden vir.

Poročilo je objavljeno v celoti na spletni strani:

<http://www.ombudsman.europa.eu/report/sl/default.htm>

Printed in Belgium

NATISNJENO NA NEKLORIRANEM PAPIRJU

UVOD

Institucija Evropskega varuha človekovih pravic je leta 2005 praznovala svojo deseto obletnico. Ta pomembni mejnik je bil priložnost za razmislek o dosežkih prvih desetih let in za določitev optimalnega prihodnjega delovanja v sodelovanju z našimi ključnimi sogovorniki. Dogodki, ki smo jih organizirali, so nam pokazali, kaj deluje dobro in kaj je treba izboljšati v smislu naših odnosov z institucijami in organi Evropske unije (EU), s skupnostjo varuha človekovih pravic ter pritožniki in državljani na splošno. Pred poglobljeno analizo različnih idej, ki so se pojavile, pa naj se najprej posvetim delu institucije v zadnjih desetih letih.

Od septembra 1995 je Evropski varuh človekovih pravic obravnaval več kot 20 000 pritožb, še veliko več državljanom pa pomagal tako, da je odgovoril na njihove zahteve po informacijah. Potem ko je moj predhodnik, g. Jacob SÖDERMAN, končal mandat prvega evropskega varuha človekovih pravic, je kot največji dosežek lahko navedel stopnjo, do katere so različne institucije in organi EU bili pripravljene sodelovati z njim pri reševanju pritožb državljanov. Institucije in organi so z odpravo starostnih omejitev pri zaposlovanju, izboljšavami na področju zapoznelih plačil, boljšim dostopom do dokumentov in vedno večjim upoštevanjem Listine EU o temeljnih pravicah pokazali, da so pripravljene na sodelovanje z varuhom človekovih pravic pri izboljšanju storitev za državljane. Zaradi teh in številnih drugih dosežkov bomo kot državljani Unije za vedno hvaležni Jacobu SÖDERMANU.

Poleg prizadevanj za izboljšanje upravljanja Unije si je Evropski varuh človekovih pravic zelo prizadeval za razvijanje odnosov z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi varuhi človekovih pravic po vsej Uniji, da bi tako pravice državljanov in prebivalcev v okviru zakonodaje EU, vključno s temeljnimi pravicami, postale realnost. To sodelovanje v večini poteka pod okriljem Evropske mreže varuhov človekovih pravic, ki je v zadnjih desetih letih postala neprecenljiv mehanizem za hitro in učinkovito obravnavo pritožb državljanov. Leto 2005 je bilo priložnost za oceno dosežkov mreže od njene vzpostavitve v Strasbourgu leta 1996 in za določitev, kako skupaj nadaljevati.

Varuh človekovih pravic si je od septembra 1995 neutrudno prizadeval za ozaveščanje državljanov o njihovih pravicah ter zlasti o njihovi pravici do pritožbe in uporabe pravnih sredstev. Uspeh teh pobud je razviden iz dejstva, da se varuhu človekovih pravic vsak mesec predloži več kot 300 pritožb, pri čemer je leta 2005 prispelo največ pritožb doslej.

Odnosi varuha človekovih pravic z institucijami in organi EU

Seveda bi bilo veliko bolje, če se državljanom ne bi bilo treba obrniti na Evropskega varuha človekovih pravic in če bi njihove pritožbe v najkrajšem možnem času razrešila uprava, vpletena v pritožbo. Državljanom je vseeno, kdo reši njihovo težavo. Pogosto iščejo samo razlago, razlog, opravičilo ali nasvet, kar jim lahko najbolje zagotovi uprava sama.

Če državljani občutijo potrebo po pritožbi, želijo, da se težava reši čim hitreje in čim bolj učinkovito. Po mojem je rešitev, ki jo predlaga uprava, hitrejša in končno tudi bolj ugodna za vse, saj instituciji tako pripadejo zasluge za rešitev težave, poveča se njena legitimnost v očeh pritožnika in končni rezultat je ugoden za vse vpletene strani. Z drugimi besedami, način, na katerega se javna uprava odzove na pritožbe, je ključno merilo njene osredotočenosti na državljane. To je ključno sporočilo, ki sem ga poskušal posredovati na različnih dogodkih, ki smo jih z organi in institucijami EU organizirali v jubilejnem letu.

Vsaka institucija in organ EU lahko prispeva k izboljšanju odnosov z državljani. Naj gre za reševanje pogodbenih težav, zagotavljanje dostopa do dokumentov ali pojasnjevanje, zakaj kandidat ni bil izbran, vsi se lahko iz pritožb naučimo, kako zagotavljati boljše storitve. Končni rezultat tega procesa je, da imajo vsi, ki na določeni stopnji prihajajo v stik z institucijami – ne zgolj pritožniki – koristi od dela varuha človekovih pravic.

Pritožbe so pogosto znamenja resnejših, bolj zapletenih in sistemskih vprašanj oziroma težav. Ena od funkcij varuha človekovih pravic je njihova določitev in spodbujanje načinov za njihovo reševanje. Poleg tega, da je varuh človekovih pravic kot tak zunanji mehanizem nadzora, je tudi dragocen vir za vodstvene kadre, vir, ki lahko upravi pomaga izboljšati delovanje z usmerjanjem pozornosti na področja, na katerih so izboljšave potrebne.

Neprecenljiv instrument v tem okviru je Evropski kodeks dobrega ravnanja javnih uslužbencev. Kodeks, ki ga je Evropski parlament potrdil leta 2001, državljanom razlaga, kaj lahko upravičeno pričakujejo od evropske uprave. Prav tako s spodbujanjem najvišjih upravnih standardov služi kot koristen vodič za javne uslužbence. Nova izdaja kodeksa je bila objavljena v 24 jezikih leta 2005. Po vsej Evropi in zunaj nje je bilo razdeljenih več kot 100 000 izvodov. Kot odgovor so nacionalne uprave in lokalne oblasti, šole in univerze, centri za usposabljanje in javne knjižnice skupaj s posamezniki prosili za izvode za nadaljnjo distribucijo. To je resnično evropska zgodba o uspehu. Kodeks je bil prilagojen nacionalnim, regionalnim in lokalnim upravam od Portugalske do Italije, od Valonske regije do Grčije ter od Romunije do Hrvaške. Ker je evropski kodeks upoštevalo toliko uprav po vsej Evropi, še naprej upam, da ga lahko sprejmejo vse institucije in organi EU, mogoče v obliki medinstitucionalnega sporazuma. Stiki, ki sem jih imel v tej zvezi leta 2005 s predsednikom Evropske komisije, g. Joséjem Manuelom BARROSOM, in podpredsednikoma ga. Margot WALLSTRÖM in g. Siimom KALLASOM, so bili izjemno pozitivni in močno upam, da lahko dosežemo hiter napredek pri uresničevanju tega projekta. To bi bil jasen znak naše skupne odločenosti za sodelovanje v korist državljanov v prihodnjih letih.

V letu 2005 se mi je zdelo zelo spodbudno, da je Komisija sprejela sporočilo, s katerim uvaja nov interni postopek za odzivanje na preiskave varuha človekovih pravic. To sporočilo predvideva, da se posamezni komisarji močno politično zavzamejo za vsak primer in pri tem ohranijo dragoceno vlogo generalnega sekretariata. Močno pozdravljam ta novi postopek, ki si po mojem mnenju prizadeva povečati usklajenost in kakovost odgovorov Komisije ter zagotoviti hitro spremljanje izvajanja priporočil in pripomb varuha človekovih pravic. Komisija mora imeti kot institucija, ki povzroča okoli 70 % preiskav varuha človekovih pravic, vodilno vlogo pri odpravljanju nepravilnosti in spodbujanju kulture storitev v zvezi z državljani. To letno poročilo vsebuje številne primere, pri katerih se je Komisija dejansko odzvala hitro in konstruktivno, da bi rešila težave, na katere sem jo opozoril.

Sodelovanje znotraj Evropske mreže varuhov človekovih pravic

Evropski varuh človekovih pravic že od prvih let tesno sodeluje s kolegi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni prek Evropske mreže varuhov človekovih pravic. Osrednji namen mreže je še vedno tako veljaven in pomemben, kot je bil na začetku: to je, da bi pravice, ki jih državljanom in prebivalcem daje zakonodaja EU, postale realnost.

Za izvajanje zakonodaje EU so večinoma zadolžene uprave v državah članicah. V praksi je torej upoštevanje pravic iz zakonodaje EU precej odvisno od kakovosti njihovega vsakodnevnega dela in tega, kako uspešno nadzorni organi, vključno z varuhom človekovih pravic, spodbujajo visoko kakovostno upravo in zagotavljajo učinkovita pravna sredstva, kadar so potrebna. To postaja celo vse pomembnejše, saj je sodelovanje med različnimi upravami držav članic in institucijami EU vedno obsežnejše in intenzivnejše. Za varstvo pravic in zagotavljanje učinkovitih pravnih sredstev morajo poleg uprav sodelovati tudi varuhi človekovih pravic.

Z upoštevanjem tega sem leta 2005 raziskal možnost nadaljnjega zagotavljanja in spodbujanja vloge varuhov človekovih pravic pri razvoju evropske pravne in politične kulture. Da bi to omogočil, sem zatrjeval, da mora mreža zagotoviti, da bo dodana vrednost, ki jo državljani pridobijo iz sodelovanja, postala opaznejša, tako za same državljane kot za nosilce političnih odločitev na vseh ravneh Unije. Glede zadnjega je treba opraviti še veliko dela. Dokazati moramo še, da je treba kljub raznolikosti,

ki jo prinašajo vedno novi politični dogodki, za katere redno skrbijo organi držav članic in institucije EU, varuhe človekovih pravic polno upoštevati.

Najavil sem, da namerava moj urad v prizadevanju, da bi bolj poudaril javni značaj našega sodelovanja, vložiti sredstva v še intenzivnejšo uporabo medmrežja za komuniciranje z javnostjo in naše medsebojno komuniciranje. Na spletno stran evropskega varuha človekovih pravic nameravamo vključiti interaktivni vodič „Kdo mi lahko pomaga?“, ki bi lahko usmeril državljane na ustreznega varuha človekovih pravic, bodisi na evropski, nacionalni ali regionalni ravni. Znotraj mreže si bomo v naslednjih dveh letih prav tako prizadevali za pripravo izjave, ki bo državljanom pojasnila, kaj lahko pričakujejo, če se obrnejo na varuha človekovih pravic v mreži. Izjavo bi lahko sprejeli na šestem seminarju nacionalnih varuhov človekovih pravic, ki bo potekal leta 2007 v Strasbourgu. Medtem ko se zavedam, kako skrbno je treba oblikovati takšno izjavo, sem prepričan, da je naše skupno razumevanje tega, kakšen bi moral biti varuh človekovih pravic in kaj bi moral delati, dovolj močno, da je lahko oblikovanje takšne izjave znotraj časovnega okvira, ki sem ga predlagal, realen cilj. Takšna izjava ne bi bila koristna samo za državljane, ki bi lahko potrebovali storitve varuha človekovih pravic zunaj svoje države članice, ampak bi bila tudi ključna referenčna točka za odnose med varuhom človekovih pravic in nosilci političnih odločitev, kolektivno in individualno. Sam proces oblikovanja bo prav tako spodbujal in poglobil naše možnosti za medsebojno učenje in bo tako že sam po sebi dragocen. S tem lahko tako samo okrepmo dosedanje sodelovanje.

Odnosi varuha človekovih pravic z državljani in možnimi pritožniki

Prizadevanja Evropskega varuha človekovih pravic za tesno sodelovanje z institucijami in organi EU ter z varuhi človekovih pravic po vsej Uniji imajo glavni cilj, in sicer zagotavljanje optimalnih storitev za državljane. Za zagotavljanje najboljših storitev državljanom v Uniji smo leta 2005, v okviru praznovanja desete obletnice, organizirali dogodke za medije, nevladne organizacije, interesne skupine in lokalne predstavniške urade in državljane na splošno. Menili smo, da bi bilo vredno raziskati številne teme, ki bi nam lahko v prihodnjih letih pomagale dvigniti ozaveščenost o pravici do pritožbe pri varuhu človekovih pravic in tako izboljšati učinkovitost upravljanja EU v korist vseh.

Spoznano je bilo, da obstaja še veliko možnosti za izboljšanje glede pošiljanja pravih informacij pravih ljudem. Evropski varuh človekovih pravic se pri dvigovanju ozaveščenosti spoprijemlje z dvema izzivoma: mnogo ljudi ne ve, kaj je varuh človekovih pravic, in veliko jih ne ve, kaj dela EU. Vse informativno gradivo, ki ga pripravimo, mora jasno in enostavno odgovoriti na ti dve vprašanji. Varuh človekovih pravic mora povečati svojo prisotnost na medmrežju. Bolje se je treba usmeriti na potencialne pritožnike. Institucije EU morajo ljudi, s katerimi imajo stike, sistematično obveščati o njihovi pravici do pritožbe.

Prav tako mora varuh človekovih pravic posredovati sporočilo, da je vlaganje pritožbe zelo enostavno. Če posplošimo, varuh človekovih pravic ponuja hitro, brezplačno in prilagodljivo storitev. Vsem, ki se bojijo negativnega odziva institucij, bom še naprej pojasnjeval, da je že vsak poskus škodovati oziroma vsak poskus grožnje s škodo osebi, ker je uresničila svojo pravico do pritožbe pri varuhu človekovih pravic, sam po sebi nepravilnost. Institucije in organi EU morajo sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da se bodo njihovi uradniki tega zavedali in ustrezno ravnali.

Sklep

To je čas velikih preizkusov za Evropsko unijo. Državljan Francije in Nizozemske so glasovali proti ratifikaciji Ustave za Evropo, volilna udeležba na evropskih volitvah še naprej pada, Unija pa se še vedno bori z mnenjem, da je odročna birokracija, ki jo sestavlja politična elita. Zadnji Eurobarometer je pokazal, da se samo 38 % javnosti strinja s trditvijo „moj glas v EU šteje“.

Institucija Evropskega varuha človekovih pravic je bil ustanovljena z namenom, da se Unija približa državljanom in da uprava EU dobi „človeški obraz“. Temeljni vidik institucije je, da je varuh človekovih pravic fizična oseba, ki osebno komunicira s posamezniki, ki mu pišejo, pregleduje njihove primere in poskuša reševati njihove pritožbe. Vsaka od teh „mikrokomunikacij“ pomaga pri humanizaciji uprave EU in njenemu približevanju državljanom. Varuh človekovih pravic je ključni

del strukture za gradnjo zaupanja med državljani in institucijami. Pomaga lahko pri spodbujanju konstruktivnega dialoga med obema stranema.

Kot je napisal eden od pritožnikov, „Zame se je ta primer končno zaključil in upam, da lahko v zvezi z mojimi dejavnostmi sedaj obrnem novo stran, saj so tesno povezane z Evropo. Rad bi se vam zahvalil za vaše uspešno posredovanje. Vaša institucija je zelo pomemben vir, ki državljanom omogoča, da sporazumno rešujejo občutljive težave, na katere naletijo pri evropskih institucijah.“

Varuh človekovih pravic pa ne more delati sam. Zagotavljanje vrhunske uprave je naloga, s katero se je treba spopasti skupaj z institucijami in organi EU. Izpolnjevanje obljub, zagotavljanje ustreznih mehanizmov za odškodnine, učenje iz napak, javno delovanje in omogočanje javnega nadzora – vse to so pomembni načini za gradnjo zaupanja med državljani. Prav tako mora varuh človekovih pravic delovati skupaj in sistematično s svojimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi kolegi, da se tako zagotovi polno spoštovanje državljanskih pravic po vsej Evropi. Nenazadnje pa mora varuh človekovih pravic še naprej komunicirati z državljani in potencialnimi pritožniki, tako da bodo vedeli za njegove storitve.

Kot Evropski varuh človekovih pravic bom gradil na dosežkih prvih desetih let, da bi tako resnično izpolnil svoje institucionalne pristojnosti v zvezi s približevanjem Unije njenim državljanom in zagotavljanjem „človeškega obraza“ uprave EU.

Strasbourg, 14. februar 2006

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

POVZETEK

Enajsto letno poročilo Evropskega varuha človekovih pravic Evropskemu parlamentu prinaša opis dejavnosti varuha človekovih pravic v letu 2005. Gre za tretje letno poročilo P. Nikiforosa DIAMANDOUROSA, ki je delo evropskega varuha človekovih pravic začel opravljati 1. aprila 2003.

SESTAVA POROČILA

Poročilo je sestavljeno iz šestih poglavij in petih prilog. Začne se z uvodom, v katerem varuh človekovih pravic povzame osrednje letne dejavnosti in dosežke ter predstavi prednostne naloge v naslednjih letih. Povzetek predstavlja poglavje 1.

Poglavje 2 opisuje postopke varuha človekovih pravic za obravnavanje pritožb in izvajanje preiskav. Opisuje pomembnejše spremembe in vsebuje pregled pritožb, ki so bile obravnavane med letom, vključno s tematsko analizo rezultatov v primerih, ki so se zaključili s preiskavo. Analiza obsega najpomembnejše ugotovitve in dejstva iz sklepov varuha v letu 2004.

V poglavju 3 so zbrani povzetki sklepov, ki ponazarjajo razpon področij in institucij, vpletenih v pritožbe in preiskave na lastno pobudo. Poglavje prinaša povzetke vseh sklepov, omenjenih v tematski analizi iz poglavja 2. Povzetki sklepov o pritožbah so najprej razvrščeni glede na zaključek oziroma rezultat, potem pa še glede na institucijo ali organ. Poglavje se zaključi s povzetki sklepov preiskav na lastno pobudo.

Poglavje 4 obravnava odnose z drugimi institucijami in organi Evropske unije. Začne se z opisom pomena konstruktivnih odnosov varuha človekovih pravic z institucijami in organi, nadaljuje pa s pregledom srečanj in prireditvev, ki so potekali v letu 2005.

Poglavje 5 povzema odnose Evropskega varuha človekovih pravic z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi varuhi človekovih pravic v Evropi in zunaj nje. Natančno so opisane dejavnosti evropske mreže varuhov človekovih pravic, poleg tega pa je opisana tudi udeležba varuha na seminarjih, konferencah in srečanjih.

Poglavje 6 ponuja pregled dejavnosti s področja obveščanja javnosti. Razdeljeno je na šest delov, ki vključujejo najpomembnejše letne dogodke, informativne obiske varuha, konference in srečanja, na katerih je sodeloval varuh oziroma njegovi zaposleni, odnose z mediji, objave in spletne komunikacije.

Priloga A vsebuje statistične podatke o delu evropskega varuha človekovih pravic v letu 2005. Priloga B in C navajata podrobnosti v zvezi s proračunom in zaposlenimi v uradu varuha. Priloga D navaja sklepe iz poglavja 3 glede na številko primera, vsebino in vrsto domnevne nepravilnosti. Priloga E opisuje postopek izvolitve evropskega varuha človekovih pravic in ponovno izvolitev g. DIAMANDOUROSA januarja 2005.

POVZETEK

Poslanstvo Evropskega varuha človekovih pravic

Urad Evropskega varuha človekovih pravic je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo v okviru pravic iz državljanstva Evropske unije. Varuh preučuje pritožbe o nepravilnostih v delu institucij in organov Skupnosti, z izjemo Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje v njuni pravosodni funkciji. V soglasju z Evropskim parlamentom je „nepravilnost“ opredelil na način, ki vključuje spoštovanje človekovih pravic, pravne države in načel dobrega upravljanja.

Poleg tega, da se odziva na pritožbe posameznikov, družb in združenj, deluje tudi proaktivno, to pomeni, da sproža preiskave na lastno pobudo in ugotovitve posreduje državljanom ter jih obvešča o njihovih pravicah in tem, kako jih uveljaviti.

Pritožbe in preiskave v letu 2005

Skupno število pritožb v letu 2004 znaša 3 920, kar je v primerjavi z letom 2003 povečanje za 5 %.¹ Rekordnih 59 % pritožb leta 2005 je bilo poslanih v elektronski obliki, po elektronski pošti ali prek obrazca s spletne strani varuha človekovih pravic. V 3 705 primerih so pritožbe poslali neposredno posamezni državljani, medtem ko so 215 pritožb poslala združenja ali podjetja.

Evropski varuh človekovih pravic je lahko pritožnikom pomagal v več kot 75 % primerov, s tem ko je primer raziskal, ga posredoval pristojnemu organu ali svetoval, kam se lahko obrnejo za pravočasno in učinkovito rešitev težave. Med letom je bilo na podlagi pritožb sproženih 338 novih preiskav (vključno z eno skupno preiskavo, ki je obravnavala 389 posameznih pritožb). Varuh človekovih pravic je izvedel pet preiskav na lastno pobudo.

Leta 2005 je Evropski varuh človekovih pravic izvedel skupno 627 preiskav, od katerih jih je bilo 284 prenesenih iz leta 2004.

Kot v preteklih letih se je tudi tokrat večina preiskav nanašala na Evropsko komisijo (68 % vseh preiskav). Glede na dejstvo, da je Komisija osrednja institucija Skupnosti, ki sprejema odločitve in neposredno vpliva na državljane, je normalno, da je glavni predmet pritožb državljanov. 73 preiskav se je nanašalo na Urad za izbor osebja Evropskih skupnosti (EPSO), 58 na Evropski parlament in 14 na Svet Evropske unije.

V glavnem so se domnevne nepravilnosti nanašale na pomanjkanje preglednosti, vključno z zavračanjem posredovanja podatkov (188 primerov), nepravilnost ali zlorabo pooblastil (132 primerov), diskriminacijo (103 primeri), nezadovoljive postopke (78 primerov), nepotrebne zamude (73 primerov), malomarnost (44 primerov), neizpolnjevanje obveznosti, tj. neuspešnost Komisije pri izvajanju vloge „varuha Pogodbe“ v odnosu do držav članic (37 primerov) in pravne napake (29 primerov).

Po elektronski pošti je prispelo 3 269 posameznih zahtev v primerjavi s 3 200 v letu 2004 in 2 000 v letu 2003.

Rezultati preiskav varuha človekovih pravic

Leta 2005 je varuh človekovih pravic zaključil 312 preiskav, od katerih sta bili 302 preiskavi o pritožbah, štiri pa preiskave na lastno pobudo. Rezultati preiskave so naslednji:

Brez nepravilnosti

V 114 primerih preiskava ni razkrila nepravilnosti. To ni nujno negativen izid za pritožnika, ki vsaj prejme temeljito razlago institucije ali organa o svojem dejanju oziroma opravičilo. Na primer:

- Evropska komisija je pojasnila argumente za svojo odločitev, da ne bo sprožila preiskave proti španskim organom glede domnevne diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti. Dejala je, da posebne težave, s katerimi sta se srečala pritožnika – španski in argentinski državljani – ne sodijo na področje zakonodaje Skupnosti. V skladu s predlogom Komisije o iskanju pravnega varstva na nacionalni ravni sta pritožnika vložila pritožbo pri španskem varuhu človekovih pravic. (1687/2003/JMA)
- Na podlagi pritožbe organizacije ECAS (European Citizen Action Service) je varuh človekovih pravic ugotovil, da so minimalni standardi Komisije za posvetovanje z zainteresiranimi stranmi o prihodnosti strukturnih skladov dovolj jasni in da jih je v zadevnem primeru Komisija upoštevala. Vendar ni izključil možnosti, da bi lahko bili minimalni standardi jasnejši oziroma

¹ Treba je opozoriti, da se je 335 teh pritožb nanašalo na isto zadevo in so bile obravnavane v eni skupni preiskavi (glej povzetek zadeve 3452/2004/JMA in druge v podglavju z naslovom „brez nepravilnosti“).

bi bil lahko v nekaterih primerih primernejši medsektorski in celostni pristop k posvetovanjem, ter obvestil ECAS, da bi lahko to predlagal Komisiji. (948/2004/OV)

- Preiskava varuha človekovih pravic glede proste izposoje knjig v javnih knjižnicah je pomagala pojasniti razloge za odločitev Komisije, da bo proti Španiji uvedla postopke za ugotavljanje kršitev, in možnosti za pravilno izvajanje ustreznih direktiv Skupnosti brez spodbujanja te proste izposoje. Varuh človekovih pravic je deloval na podlagi 389 pritožb, ki so navajale, da je odločitev Komisije o uvedbi primera proti Španiji spodbujala obstoj javnih knjižnic kot osnovne javne storitve in kršila temeljne pravice državljanov do dostopa do kulturnih dobrin. Preiskava je bila zaključena, ko so varuha človekovih pravic obvestili, da je Komisija zadevo predala Sodišču Evropskih skupnosti. (3452/2004/JMA in drugi)

Tudi če varuh človekovih pravic ne ugotovi nepravilnosti, lahko poišče način, kako v prihodnosti izboljšati upravljanje institucij ali organov. V takih primerih lahko oblikuje dodatno pripombo, kot je to storil v naslednjih primerih:

- Varuh človekovih pravic je predlagal, da Komisija preuči svoja interna pravila o telefonskih izpiskih v okviru razpisa. To je sledilo njegovi preiskavi o primernosti telefonskih pogovorov, ki so potekali med službami Komisije in konkurentom pritožnika pri razpisu. Varuh človekovih pravic ni našel nobenega dokaza o neprimernosti, vendar je opozoril, da bi se Komisija lažje odzvala na pomisleke pritožnika, če bi lahko pripravila pisno evidenco zadevnega telefonskega pogovora. (1808/2004/JMA)
- Na podlagi preiskave pritožbe, da Komisija in Svet nista zagotovila dovolj parkirnih mest za invalidne osebe v bližini njunih glavnih zgradb v Bruslju, je varuh človekovih pravic pozdravil njune zahteve belgijskim organom, da zagotovijo dodatna parkirna mesta, in zahteval, da se ga obveščajo o rezultatih. Poleg tega je varuh Svet pozval, naj zaradi varnosti ponovno razmisli o svoji politiki omejevanja dostopa do njegovih parkirnih mest za invalidne osebe, in mu v tej zvezi predlagal, naj sledi primeru Komisije. (2415/2003/JMA in 237/2004/JMA).
- Z namenom izboljšanja učinkovitosti in preglednosti svojih odnosov z državljani je varuh človekovih pravic izjavil, da bi Komisija lahko pojasnila svoje postopke za obravnavo pritožb v zvezi z uporabo finančne podpore EU. To je sledilo njegovi preiskavi, kako je Komisija obravnavala pritožbo v zvezi z zmanjšanjem dotacij regionalnih organov v Madridu. Zaradi preiskave varuha človekovih pravic je Komisija privolila, da bo pritožniku zagotovila informacije, ter priznala svojo zamudo pri obveščanju pritožnika o obravnavi njegovega primera in se opravičila zanjo. (274/2004/JMA)
- Urad za izbor osebja Evropskih skupnosti (EPSO) se je strinjal, da bo v prihodnja obvestila o razpisih vključil pojasnilo, da (i) povabilo k sodelovanju na preskusih predhodne izbire ne pomeni, da je bila ustreznost kandidata v celoti preverjena, in da (ii) pisni preskusi kandidatov, za katere je bila naknadno ugotovljena neustreznost, ne bodo ocenjeni. To je sledilo dodatni pripombi varuha človekovih pravic glede preiskave pritožbe madžarskega državljana, ki se je prijavil k sodelovanju na javnem razpisu za pomočnika prevajalca. Varuh človekovih pravic je menil, da bi vključitev te informacije pomagala pri izogibanju nesporazumom in izboljšala odnose s kandidati. (839/2004/MHZ)

Primeri, rešeni s strani institucij, in sporazumne rešitve

Kjer je mogoče, si varuh človekovih pravic prizadeva doseči ugoden rezultat tako za pritožnika kot za institucijo, zoper katero je vložena pritožba. Pri doseganju zadovoljivih rezultatov, ki pripomorejo na eni strani h krepitvi odnosov med institucijami in državljani, na drugi pa k izogibanju dragim in dolgotrajnim sodnim postopkom, je seveda bistvenega pomena sodelovanje institucij in organov Skupnosti.

Leta 2005 so na podlagi pritožbe varuhu človekovih pravic institucije ali organi sami rešili 89 primerov. Naj navedemo nekaj primerov:

- Komisija je z nemškim znanstvenim novinarjem uredila primer glede zamud pri plačilu, pojasnila razloge za zamudo in soglašala s plačilom obresti. Potrdila je, da je v tem času sprejela ukrepe za pospešitev plačil strokovnjakom. Pritožnik je pozneje izjavil, da je dobil za zadnjo pogodbo plačilo v samo 30 dneh. (1266/2005/MF)
- Svet je varuhu človekovih pravic pomagal pri ureditvi primera v zvezi s prekinitvijo pogodbe civilnega strokovnjaka na področju informacijske tehnologije v Policijski misiji Evropske unije (EUPM) v Sarajevu z rezultatom, da se je EUPM strinjal z izplačilom plače pritožniku zaradi običajnega izteka pogodbe. Kar zadeva trditve pritožnika, da bi ga moral Svet razbremeniti vseh obtožb proti njemu, je varuh človekovih pravic izjavil, da pritožnik lahko šteje, da so ugotovitve varuha v njegovem prejšnjem primeru oprale njegovo ime, saj je varuh človekovih pravic v tem primeru potrdil, da se ni upoštevala pravica pritožnika do obrambe. (471/2004/OV)
- Komisija je objavila dve pismi, ki jih je v okviru postopka za ugotavljanje kršitev poslala organom Združenega kraljestva, ter odgovor Združenega kraljestva in se opravičila za nepotrebno zamudo pri obravnavi vloge za te dokumente. Po nadaljnjih preiskavah se je Komisija strinjala, da bo pritožnikom omogočila dostop do treh CD-ROM-ov, ki vsebujejo informacije, ki so jih organi Združenega kraljestva poslali Komisiji za podporo njihovega primera. Postopek za ugotavljanje kršitev je zadeval domnevno neupoštevanje zakonodaje Skupnosti s strani organov Združenega kraljestva v zvezi z velikim odlagališčem blizu bivališč pritožnikov. (3381/2004/TN)

Ko varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, vedno najprej poskuša doseči sporazumno rešitev. V nekaterih primerih to pomeni odškodnino, ki jo je institucija ali organ pripravljena ponuditi pritožniku. V tem primeru gre za dejanja *ex gratia*: to pomeni brez dopustitve pravne odgovornosti in brez oblikovanja precedensa.

Leta 2005 je bilo predlaganih 22 sporazumnih rešitev. Sedem primerov je bilo zaključenih po tem, ko je bila dosežena sporazumna rešitev (vključno z enim primerom, ko je bil predlog vložen leta 2004). Ob koncu leta 2005 je bilo 18 predlogov še v postopku preučitve, vključno z dvema primeroma, v katerih je varuh človekovih pravic od Komisije zahteval, da ponovno preuči svojo zavrnitev predlogov iz leta 2004. Leta 2005 so sporazumno rešitev dosegli v naslednjih primerih:

- Komisija se je strinjala s plačilom odškodnine pritožniku v višini 596 EUR, katerega primer ni bil ustrezno in pravočasno obravnavan. Priznala je, da zaradi nekaterih nesporazumov in upravnih napak pritožnik ni prejel pravočasnega plačila. Dodala je, da so številni elementi, ki jih je identificiral varuh človekovih pravic, kot tudi izjemne okoliščine primera vodili k temu, da je predlagala znesek 596 EUR kot odškodnino pritožniku. Ta znesek je ustrezal obrestim na neopravljeno izplačilo. (1772/2004/GG)
- Na podlagi preiskave varuha človekovih pravic v zvezi z informacijsko kampanjo parlamenta na Finskem za evropske volitve junija 2004 je institucija obljubila, da bo njen informacijski urad na Finskem zagotovil, da bo v prihodnje bolj previden pri uporabi jezikov. Švedska zbornica na Finskem se je pritožila, da so bili plakati, uporabljeni v informacijski kampanji, objavljeni samo v finskem jeziku. Parlament je priznal pomanjkljivosti kampanje in dejstvo, da delež finske populacije, ki govori švedsko, ni bistven za status tega jezika kot uradnega jezika EU oziroma za njegov status po finski ustavi. (1737/2004/TN)
- Komisija se je strinjala, da bo portugalski državljanki v duhu sprave plačala 1000 EUR, potem ko je priznala, da bi lahko sprejela ustrezne ukrepe in jo obvestila, da ne more začeti delati pred datumom, ko bo dejansko nastopilo njeno delovno razmerje. Pritožnica je ravnanje Komisije označila za nepošteno, ker je ta sprejela odločitev, da ne more delati dela kot operaterka v klicnem centru, takoj ko je nastopila svojo službo. Prav tako je izpodbijala pravila, na katera se je sklicevala Komisija in ki so Komisijo vodila k temu, da jo je obravnavala kot neprimerno za delo operaterke. Komisija se ni strinjala z stališčem varuha človekovih pravic o možnih nepravilnostih na strani Komisije, kar zadeva uporabo zadevnih pravil v primeru pritožnice. (1336/2003/IP)

Kritične pripombe, osnutki priporočil in posebna poročila

Če sporazumna rešitev ni mogoča, lahko varuh človekovih pravic zaključi primer s kritično pripombo ali sestavi osnutek priporočila.

Kritično pripombo običajno sestavi, če je prepozno, da bi institucije primer nepravilnosti odpravile, če nepravilnost nima splošnih posledic ali se zdi, da nadaljnji ukrepi varuha niso več potrebni. Kritična pripomba pritožniku potrjuje, da je bila pritožba upravičena, institucijam ali organom pa pokaže, kje so ravnali napačno, kar jim nadalje pomaga ugotoviti, kako bi se podobnim nepravilnostim lahko izognili. Leta 2005 je varuh sestavil 29 kritičnih pripomb. Na primer:

- Varuh človekovih pravic je Svet kritiziral, ker ni ustrezno in temeljito obravnaval zahteve po javnem dostopu do dokumentov. To je sledilo preiskavi, ki je pokazala, da so, v nasprotju s prvotnim odgovorom Sveta pritožniku glede števila ustreznih dokumentov, dejansko obstajali številni dodatni dokumenti. Posledica preiskave varuha človekovih pravic je bila, da je bil pritožniku omogočen dostop do dodatnih dokumentov. Ker je Svet na tem področju uvedel nova interna pravila, je varuh človekovih pravic navedel, da verjame, da se težave, ki so se pojavile v sedanjem primeru, v prihodnosti ne bodo več ponovile. (1875/2005/GG)
- Varuh človekovih pravic je kritiziral Komisijo zaradi zamud pri plačilu majhnemu nemškemu podjetju, ki je bilo podizvajalec pri projektu Galileo. Ta preiskava je pokazala na splošno težavo, in sicer, da ustrezen pogodbeni okvir ni niti zahteval od glavnega izvajalca niti ga ni spodbujal, da zahteva plačilo obresti v imenu podizvajalcev, če bo Komisija zamujala s plačilom. Varuh človekovih pravic je zato predlagal Komisiji, naj premisli o spremembi svojih tipskih pogodb, tako da bi plačilo obresti v takih primerih postalo samodejno. Komisija je potrdila, da si bo toliko prizadevala upoštevati interese majhnih in srednje velikih podjetij v prihodnjih tipskih pogodbah, da bo to v skladu s finančnimi interesi in veljavnimi zakonodajnimi določbami Skupnosti. (530/2004/GG)
- Varuh človekovih pravic je kritiziral OLAF zaradi njegove obravnave informacij, ki mu jih je predložil nemški uradnik v zvezi z domnevnimi nepravilnostmi v organu Skupnosti. Pritožnik je trdil, da mu OLAF ni posredoval dovolj informacij o obdobju, ki ga lahko upravičeno šteje kot potrebnega za preiskavo njegove pritožbe. Varuh človekovih pravic je ugotovil, da so pravila od OLAF zahtevala, da vložniku pritožbe zagotovi informacije o obdobju, v katerem pričakuje konec svoje preiskave. (140/2004/PB)

Za institucije in organe je pomembno, da spremljajo kritične pripombe varuha človekovih pravic in ukrepajo pri reševanju spornih vprašanj ter se na ta način izognejo nepravilnostim v prihodnje. Leta 2005 je tako Komisija obvestila varuha o nadaljnjih ukrepih v zvezi z 18 kritičnimi pripombami, med drugim:

- Primer, v katerem je varuh človekovih pravic Komisijo kritiziral, ker ni zagotovila ustrezne razlage za dolžino preiskave, ki je trajala skoraj tri leta. Komisija, ki se je sklicevala na splošne dejavnike, kot je velika delovna obremenjenost, ki lahko povzročajo zamudo, je varuha človekovih pravic obvestila, da si bo ob morebitnem podobnem primeru v prihodnosti prizadevala za natančnejšo razlago. (2229/2003/MHZ)
- Primer, v katerem je varuh človekovih pravic kritiziral odgovor Predstavništva Komisije v Københavnu na zahtevo pritožnika po informacijah o obdelavi podatkov, ki se nanj nanašajo. Komisija je izrazila obžalovanje, da je njeno predstavništvo kršilo pravila Skupnosti o varstvu podatkov, in izjavila, da bo predstavništvo opozorila, da je treba pravila o varstvu podatkov vedno upoštevati. (224/2004/PB)

V primerih, ko so nepravilnosti še posebej resne oziroma imajo splošne posledice, ali če je še vedno mogoče, da institucije nepravilnosti odpravijo, varuh človekovih pravic sestavi osnutek priporočila. Zadevna institucija ali organ mora varuhu človekovih pravic v roku treh mesecev posredovati podrobno mnenje.

Leta 2005 je bilo sestavljenih 20 osnutkov priporočil. Poleg tega je bilo s sklepom zaključenih še osem osnutkov priporočil iz leta 2004. Devet primerov je bilo zaključenih med letom, ko je institucija

prejela osnutek priporočila. Trije primeri so privedli do posebnega poročila Evropskemu parlamentu. Šest primerov je bilo zaključenih iz drugih razlogov. Konec leta 2005 se je še vedno preučevalo 11 osnutkov priporočil, vključno z enim iz leta 2004. Naslednji primeri spadajo med osnutke priporočil, sprejete leta 2005:

- Komisija se je strinjala, da bo francoskemu novinarju plačala odškodnino v višini 56 000 EUR. To je bila največja odškodnina, ki je kadar koli izhajala iz pritožbe varuhu človekovih pravic. Sledila je njegovim ugotovitvam, da Komisija ni upoštevala pritožnikovih upravičenih pričakovanj. Komisija je ukinila svoj finančni prispevek za pritožnikov projekt. (2111/2002/MF)
- Komisija je v svojem programu usposabljanja ob delu ukinila starostno mejo 30 let kot enega od izbirnih meril. To je sledilo pritožbi v zvezi s pravili, ki urejajo ta program. Varuh človekovih pravic je opozoril, da nekaj drugih institucij in organov Skupnosti v svojih programih usposabljanja uporablja starostno mejo. Zato je najavil, da bo sprožil preiskavo teh programov na lastno pobudo. (2107/2002/(BB)PB)
- Komisija se je strinjala, da bo omogočila javni dostop do pisma, ki ji ga je poslal portugalski minister za finance glede postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem na Portugalskem. Komisija je članu Evropskega parlamenta zavrnila dostop do pisma, ker je menila, da bi njegovo razkritje spodkopalo zaščito javnega interesa v zvezi s finančno, monetarno in ekonomsko politiko Portugalske. Varuh človekovih pravic je navezal stik s portugalskimi organi in ti so ga obvestili, da glede na trenutno proračunsko situacijo v državi pismo ne vsebuje elementov, ki bi lahko vplivali na portugalsko ekonomsko in finančno politiko. (116/2005/MHZ)

Če institucija ali organ Skupnosti na osnutek priporočila ne ponudi zadovoljivega odgovora, lahko varuh človekovih pravic pošlje posebno poročilo Evropskemu parlamentu. To predstavlja zadnje orožje varuha človekovih pravic in dejansko zadnji možni ukrep v času obravnave primera, ker sta sprejetje resolucije in izvajanje pooblastil Parlamenta stvar politične sodbe slednjega. Leta 2005 so bila pripravljena 3 posebna poročila:

- Varuh človekovih pravic je Parlamentu poslal posebno poročilo, potem ko Svet ni podal veljavnih razlogov za zavrnitev javnosti zasedanj v vlogi zakonodajnega organa. Varuh človekovih pravic je to zadevo preiskal na podlagi pritožbe nemškega člana Evropskega parlamenta, g. Elmarja BROKA, in predstavnika podmladka CDU (Krščansko demokratske unije), v kateri sta trdila, da poslovnik Sveta ni v skladu s Pogodbo o Evropski uniji, po kateri morajo Svet in ostale institucije Skupnosti odločitve sprejemati čim bolj javno. Varuh človekovih pravic je priporočal, da mora Svet Evropske unije preveriti svojo zavrnitev odločitve o javnosti njegovih zasedanj v vlogi zakonodajnega organa. (2395/2003/GG)
- Varuh človekovih pravic je Evropskemu parlamentu poslal posebno poročilo v zvezi z izjavami, ki jih je Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) podal v okviru svoje preiskave. Preiskava je zadevala domneve o podkupovanju, ki jih je podal OLAF in ki bi jih bilo mogoče razumeti kot usmerjene na določenega novinarja. Novinar je potem varuhu človekovih pravic predložil nadaljnjo pritožbo, v kateri je trdil, da so informacije, ki jih je OLAF zagotovil v okviru te preiskave, skušale „zavesti Evropskega varuha človekovih pravic in vplivati na preiskavo“. V svojem posebnem poročilu je varuh človekovih pravic priporočil OLAF, da mora ta priznati, da je v svojih trditvah med preiskavo varuha človekovih pravic podal netočne in zavajajoče izjave. Varuh človekovih pravic je menil, da primer poraja pomembno načelno vprašanje, ki vpliva na zaupanje državljanov v institucije in organe EU. (2485/2004/GG)
- Varuh človekovih pravic je Evropskemu parlamentu poslal posebno poročilo potem, ko je opazil neupravičeno diskriminacijo v različnih finančnih postopkih za osebe EU, ki ima otroke s posebnimi učnimi potrebami. Oblikoval je osnutek priporočila, da bi Komisija morala napraviti vse potrebno, da se od staršev otrok s posebnimi učnimi potrebami, ki so zaradi stopnje svoje prizadetosti izključeni iz evropskih šol, ne bi smelo zahtevati plačevanje prispevka k stroškom za izobraževanje njihovih otrok. V svojem odgovoru je Komisija sicer izrazila pripravljenost pregledati trenutno politiko, ki je odvisna tudi od proračunskih omejitev, s katerimi bi se lahko

spopadli v proračunskem postopku, vendar pa varuh človekovih pravic meni, da nedvoumen sprejem osnutka priporočila ni bil dosežen. (1391/2002/JMA in drugi)

Preiskave na lastno pobudo

Varuh človekovih pravic se k možnosti sprožitve preiskave na lastno pobudo načeloma zateče v dveh glavnih primerih. Prvič za preiskavo možnega primera nepravilnosti, če je pritožbo vložila nepooblaščen oseba (tj. pritožnik, ki ni državljan ali prebivalec Unije ali pravna oseba z registriranim sedežem v državi članici). Leta 2005 so bile sprožene tri takšne preiskave na lastno pobudo. Drugič se varuh človekovih pravic k lastni pobudi zateče za reševanje sistemskih težav v institucijah. V letu 2005 sta bili pozitivno zaključeni dve takšni preiskavi na lastno pobudo, vključno v naslednjem primeru:

- Varuh človekovih pravic je sprožil preiskavo na lastno pobudo v zvezi z odobritvijo dostopa kandidatom do meril vrednotenja, ki so jih določile izbirne komisije. To je sledilo trem primerom, s katerimi se je ukvarjal leta 2005 v zvezi z informacijami, ki so bile kandidatom na voljo pri razpisih za zaposlitev. EPSO je v odgovoru na te primere podal dodatne podrobne informacije, ki bi zadevnim pritožnikom pomagale pri razumevanju njihovih ocen. Ker so primeri sprožili pomembna dejanska in pravna vprašanja bolj splošne narave, se je varuh človekovih pravic odločil za preiskavo na lastno pobudo. (OI/5/2005/PB)

Dodatna analiza

V sklepnem razdelku poglavja 2 letnega poročila so ti in ostali primeri še dodatno preučeni z vidika naslednjih tematskih vprašanj: dostop do dokumentov in varstvo podatkov; Komisija kot „varuh Pogodbe“; razpisi, pogodbe in dotacije in kadrovska vprašanja, vključno z zaposlovanjem.

Poglavje 3 poročila vsebuje povzetke 65 od skupno 312 odločb, s katerimi so bili zaključeni primeri iz leta 2005. Povzetki odražajo različna področja in institucije, ki so bili zajeti v preiskave varuha človekovih pravic, ter vrste ugotovitev.

Vse odločbe, ki jih varuh sprejme po končani preiskavi, so običajno objavljene na spletni strani varuha človekovih pravic (<http://www.ombudsman.europa.eu>) v angleščini in jeziku pritožnika.

Odnosi z institucijami in organi EU

Konstruktivni delovni odnosi z institucijami in organi EU so za varuha človekovih pravic bistvenega pomena, saj je to sredstvo za doseganje pozitivnih rezultatov za državljane. Sodelovanje poteka v obliki rednih srečanj in skupnih dogodkov, ki prispevajo k večjemu razumevanju dela enih in drugih in obema stranema omogočajo, da raziščeta, kako najbolje zaščititi in spodbuditi pravice državljanov, hkrati pa določita področja nadaljnjega sodelovanja.

Varuh človekovih pravic je deseto obletnico institucije izkoristil kot priložnost za nadgradnjo konstruktivnih odnosov, ki so bili zgrajeni v prvih desetih letih. Varuh človekovih pravic je 17. novembra 2005 priredil uradno večerjo za predsednike in generalne sekretarje institucij EU, skupaj z vodji organov in agencij Unije. Večerje se je udeležilo več kot 45 ljudi, ki predstavljajo institucije, organe in agencije EU po vsej Uniji. Cilj dogodka je bil poudariti odločenost varuha človekovih pravic za skupno sodelovanje z vsemi institucijami, organi in agencijami EU v prihodnjih letih, da se tako izboljša kakovost upravljanja EU. Ker okoli 70 % preiskav, ki jih izvede varuh človekovih pravic, zadeva Komisijo, je bil g. José Manuel BARROSO povabljen, da nagovori udeležence. Med svojim nagovorom je predsednik Komisije poudaril koristi novega internega postopka, ki ga je Komisija sprejela kot odgovor na preiskave varuha človekovih pravic. Varuh človekovih pravic je izkoristil priložnost in poudaril svojo vlogo ne le kot zunanji mehanizem nadzora, ampak tudi dragocen vir za vodstvene kadre – vir, ki lahko upravi pomaga izboljšati delovanje z usmerjanjem pozornosti na področja, na katerih so izboljšave potrebne.

Varuh človekovih pravic je to ponovil na celi vrsti drugih srečanj, ki jih je imel v letu 2005 s člani in uradniki institucij ter organov. Med drugim so bile pripravljene predstavitve dela varuha človekovih pravic, na katerih je spregovoril o osnovnih načinih, kako najbolje odgovoriti na pritožbe in kako izboljšati postopke. V tej zvezi je bilo zlasti pomembno srečanje kolegija komisarjev, ki je

potekalo 25. maja. Poleg tega so bile na srečanjih leta 2005 obravnavane pobude, kako okrepiti medinstitucionalno sodelovanje ter izmenjati informacije in najboljše prakse s ključnimi sogovorniki. Na srečanjih je še potekala razprava o prednostnih nalogah varuha človekovih pravic in sredstvih, potrebnih za njihovo doseg, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena proračunu institucije.

Evropski varuh človekovih pravic vsako leto poroča Evropskemu parlamentu, redno pa o svojih dejavnostih obvešča tudi poslance, katerim skozi vse leto pošilja publikacije o svojem delu. Leta 2005 so poslanci Evropskega parlamenta prejeli devet tovrstnih publikacij. Varuh človekovih pravic uspešno sodeluje z Odborom za peticije Evropskega parlamenta, s katerim si po potrebi vzajemno izmenjuje primere, kar dopolnjuje učinkovito delovanje v prid evropskim državljanom. Varuh človekovih pravic pritožnikom, ki si prizadevajo za spremembe evropske zakonodaje ali politike, svetuje, kako naj peticijo naslovijo na Parlament. Odnosi med varuhom človekovih pravic in odborom za peticije so se leta 2005 krepili, kjer je poročilo MAVROMMATISA o dejavnostih varuha človekovih pravic leta 2004 poudarilo pomembnost teh konstruktivnih delovnih odnosov. Na zasedanju odbora za peticije 12. oktobra 2005 se je varuh človekovih pravic v skladu s pravilom 195(3) poslovnika Parlamenta zavzel za to, da se mu na lastno zahtevo omogoči nastop pred odborom, kadar koli bo Parlamentu predstavljal posebno poročilo.

Odnosi z varuhi človekovih pravic in podobnimi organi

Tesno sodelovanje s kolegi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni je ključna naloga Evropskega varuha človekovih pravic, saj predstavlja zagotovilo za takojšnjo in učinkovito obravnavo pritožb državljanov. Za sledenje pomembnim spremembam na področju delovanja varuhov človekovih pravic je prav tako odločilnega pomena izmenjava informacij o zakonodaji EU in najboljši praksi. V večini primerov to sodelovanje poteka v okviru Evropske mreže varuhov človekovih pravic, čeprav Evropski varuh človekovih pravic prav tako sodeluje na konferencah, seminarjih in srečanjih zunaj mreže.

Evropska mreža varuhov človekovih pravic

Evropska mreža varuhov človekovih pravic, ki se je razvila v močno orodje za sodelovanje, je za Evropskega varuha človekovih pravic bistvenega pomena. Mreža zdaj vključuje skoraj 90 podružnic v 30 državah ter pokriva nacionalne in regionalne ravni v Uniji ter nacionalno raven v državah prosilkah za članstvo v EU, na Norveškem in Islandiji. Vzpostavljen je učinkovit mehanizem za sodelovanje pri obravnavi primerov. To je še posebej pomembno glede na to, da se veliko pritožnikov obrne na Evropskega varuha človekovih pravic, čeprav imajo težave z nacionalno, regionalno ali lokalno upravo. V številnih primerih lahko za učinkovita pravna sredstva poskrbi varuh človekovih pravic v zadevni državi. Če je mogoče, evropski varuh primer prenese neposredno na nacionalnega ali regionalnega ombudsmana, sicer pa pritožniku primerno svetuje. Leta 2005 je varuh človekovih pravic v 945 primerih pritožnikom svetoval, naj se obrnejo na nacionalnega ali regionalnega ombudsmana, 91 pritožb pa je neposredno prenesel zadevnemu varuhu človekovih pravic. Varuhi človekovih pravic v mreži prav tako lahko pomagajo pri obveščanju državljanov o pravicah, ki jih imajo na temelju zakonodaje EU, kot tudi o tem, kako jih uveljaviti oziroma braniti.

Poleg redne neformalne izmenjave informacij prek mreže obstaja tudi poseben postopek, s katerim lahko nacionalni ali regionalni varuhi človekovih pravic prosijo za pisne odgovore na vprašanja o zakonodaji EU in njenem tolmačenju, vključno z vprašanji, ki nastanejo pri njihovi obravnavi posebnih primerov. Evropski varuh človekovih pravic nacionalnim in regionalnim ombudsmanom pomaga pri njihovih preiskavah tako, da odgovarja na vprašanja o predpisih EU ali vprašanja posreduje ustrezni instituciji ali organu EU. Leta 2005 je tako prejel štiri vprašanja (dve od nacionalnih in dve od regionalnih ombudsmanov) in zaključil tri vprašanja (vključno z dvema iz leta 2004).

Mreža je zelo aktivna pri izmenjavi izkušenj in najboljše prakse. Organizirani so seminarji in sestanki, objavljajo se redna glasila, obstaja elektronski forum za razpravo, vsakodnevno pa so objavljene elektronske novice.

Seminarji nacionalnih ombudsmanov potekajo vsaki dve leti, skupaj pa jih organizirata Evropski varuh človekovih pravic in nacionalni ombudsman, kjer seminar poteka. Od 11. do 13. septembra 2005 je v Haagu na Nizozemskem potekal peti seminar, ki sta ga organizirala nizozemski varuh človekovih

pravic g. Roel FERNHOUT in Evropski varuh človekovih pravic. Seminar je vključeval gala večerjo, s katero so zaznamovali deseto obletnico institucije Evropskega varuha človekovih pravic, kar je bila priložnost za g. DIAMANDOUROSA, da se kolegom zahvali za njihovo neprecenljivo podporo v prvih desetih letih institucije.

To je bil prvi seminar, ki so se ga udeležili varuhi človekovih pravic držav kandidatki, in prvi po največji zgodovinski širitvi Unije. Na srečanju je bilo zastopanih vseh 25 držav članic EU ter tudi Hrvaška, Romunija, Islandija in Norveška. Tema seminarja – „Vloga institucij varuhov človekovih pravic in podobnih organov pri uporabi zakonodaje EU“ – je bila za ombudsmane po vsej razširjeni Evropi zelo pomembna. Ombudsmani imajo kot nadzorni organi pomembno vlogo pri zagotavljanju popolne in pravilne uporabe zakonodaje EU v državah članicah. Razprave v Haagu so bile osredotočene na to, kako lahko ombudsmani najbolje sodelujejo za ustrezno izvajanje svojih nalog. Sprejeti so bili pomembni sklepi v zvezi s prihodnjim sodelovanjem med člani mreže, napredek pri teh pobudah pa se bo preučil na naslednjem seminarju nacionalnih ombudsmanov, ki bo potekal leta 2007 v Strasbourgu.

Glasilno Evropskih varuhov človekovih pravic še naprej predstavlja koristen način izmenjave informacij o predpisih EU in najboljši praksi v letu 2005. Številki, objavljeni aprila in oktobra, obravnavata teme, kot so prihodnost Agencije za temeljne pravice v EU, dostop do dokumentov in varstvo podatkov, diskriminacija in ovire za prosti pretok, težave, povezane z zapori v številnih državah članicah, zagotavljanje zdravstvenega varstva in težave, s katerimi se spopadajo priseljenci. Med letom se je še naprej razvijal elektronski forum varuha človekovih pravic, kar je uradom omogočilo izmenjavo informacij v obliki vprašanj in odgovorov. Sproženih je bilo več pomembnih, v osnovi zelo raznolikih, razprav, od vprašanj o prosti izposoji knjig v javnih knjižnicah do objavljanja sklepov varuha človekovih pravic v internetu. Elektronske novice varuha z naslovom – *Dnevne novice varuha človekovih pravic* – so objavljene vsak delovni dan, vključujejo pa članke, sporočila za javnost in obvestila uradov iz vseh držav, vključenih v mrežo.

K razvoju mreže so pripomogli tudi informativni obiski varuha človekovih pravic v državah članicah in državah kandidatkah, ki so odličen način za ozaveščanje o vrsti komunikacijskih orodij, ki jih omogoča.

Srečanja

Varuh človekovih pravic pa s svojimi kolegi med letom ni sodeloval zgolj v okviru evropske mreže varuhov človekovih pravic. Z namenom spodbujanja varuhovega dela, razprav o medinstitucionalnih odnosih in izmenjave najboljših praks se je udeležil številnih prireditev, ki so jih organizirali nacionalni in regionalni ombudsmani, in se srečal s celo vrsto ombudsmanov in predstavnikov institucij ombudsmanov znotraj in zunaj meja Evrope.

Obveščanje javnosti

Varuh človekovih pravic si je stalno prizadeval za ozaveščanje državljanov o njihovi pravici do pritožbe in tako izkoristil deseto obletnico institucije za organizacijo oziroma prirejanje številnih prireditev, ki naj bi izboljšale poznavanje njegove vloge. *Institut des hautes études européennes* pri *Université Robert Schuman* v Strasbourgu je organiziral razpravo z naslovom *Le Médiateur européen: bilan et perspectives* („Evropski varuh človekovih pravic – ocena in perspektive“). Dogodka, ki ga je odprla senatorka in županja mesta Strasbourg, ga. Fabienne KELLER, se je udeležilo več kot 80 akademikov, študentov, pravnikov, osebja EU in drugih udeležencev. Varuh človekovih pravic je 6. decembra organiziral dva dogodka v Bruslju z naslovom „Evropski varuh človekovih pravic: 10 let, 20 000 pritožb – preveč? premalo?“ Dogodka sta bila organizirana v sodelovanju z Evropskim novinarskim središčem in sta potekala v obliki novinarskega seminarja in javne delavnice, namenjenih medijem, nevladnim organizacijam, interesnim skupinam, regionalnim in lokalnim predstavnostvom ter državljanom, ki se zanimajo za delo varuha človekovih pravic. Razprave na teh dogodkih so sprožile ključna vprašanja, o katerih mora razmisliti varuh človekovih pravic v času, ko institucija prihaja v drugo desetletje.

Varuh človekovih pravic je leta 2005 nadaljeval informativne obiske držav članic, ko je novembra obiskal Združeno kraljestvo. Med tem obiskom se je srečal z državljani, možnimi pritožniki, upravnimi službami, člani pravosodnih organov in višjimi političnimi predstavniki. Obisk se je izkazal kot odličen način za ozaveščanje državljanov o njihovih pravicah, boljše razumevanje dela varuha človekovih pravic s strani ključnih članov sodne, zakonodajne in izvršilne veje oblasti, obogatili pa so tudi dragoceno sodelovanje varuha človekovih pravic z njegovimi kolegi v Združenem kraljestvu.

Varuh in njegovo osebje so si z okoli 120 predstavitev v letu 2005 še naprej prizadevali za predstavljanje dela institucije na konferencah, seminarjih in srečanjih. Tovrstna srečanja so pripomogla k dvigu ozaveščenosti o delu varuha človekovih pravic tako med možnimi pritožniki kot med zainteresiranimi državljani.

Obseg medijske dejavnosti se je še naprej povečeval, novinarjem po vsej Evropi je bilo poslanih 17 sporočil za javnost. Varuh človekovih pravic je imel več kot 50 intervjujev z novinarji tiskanih, radijskih, televizijskih in elektronskih medijev v Strasbourgu, Bruslju, pa tudi širše. Poleg tega je predstavil svoje delo in odgovarjal na vprašanja med tiskovnimi konferencami in srečanji.

Gradivo o delu varuha človekovih pravic je bilo razdeljeno v velikem obsegu, še zlasti v času dni odprtih vrat, ki jih je organiziral Evropski parlament. Ob dnevu odprtih vrat 30. aprila v Bruslju je bila v 24 jezikih izdana *Razglednica varuha človekovih pravic ob deseti obletnici*. Varuh človekovih pravic je izdal tudi spominski zvezek, s katerim je zaznamoval deseto obletnico. Publikacija ima naslov *Evropski varuh človekovih pravic: začetki, ustanovitev, razvoj*, pripravljena pa je bila v trdi in mehki izdaji in izdana v Haagu v okviru petega seminarja nacionalnih ombudsmanov. Leta 2005 je bil v 24 jezikih objavljen tudi *Evropski kodeks dobrega ravnanja javnih uslužbencev* v novi podobi. Več kot 100 000 izvodov kodeksa je bilo poslanih varuhom človekovih pravic, članom Evropskega parlamenta, vodjem institucij in organov EU, predstavništvom Komisije in uradom Evropskega parlamenta v državah članicah, postajam in mrežam EU, javnim upravam na nacionalni in regionalni ravni v državah članicah ter državljanom in organizacijam, ki so pokazali posebno zanimanje za delo institucij EU. Za publikacijo je obstajalo veliko zanimanje, saj so do konca leta prispele prošnje za več tisoč dodatnih izvodov.

Vse publikacije so bile objavljene na spletni strani varuha človekovih pravic, skupaj s sklepi, sporočili za javnost, statistiko in podrobnostmi o dejavnostih s področja obveščanja javnosti, ki so bila redno objavljana. Leta 2005 je bila oblikovana nova rubrika spletne strani, ki je bila v celoti posvečena deseti obletnici institucije. Ta je vsebovala *Spominski zvezek* ter ostale dokumente v zvezi z dogodki v okviru desete obletnice. Oblikovana je bila še ena nova rubrika spletne strani, ki vsebuje zgodovinske dokumente v zvezi z ustanovitvijo institucije varuha človekovih pravic.

Od 1. januarja do 30. decembra 2005 je imela spletna stran varuha človekovih pravic 304 300 obiskov. Najbolj je bila obiskana angleška jezikovna različica s 71 166 obiski, sledijo francoska, italijanska, španska, nemška in poljska jezikovna različica. Kar se tiče geografske porazdelitve, je bilo največ obiskovalcev iz Belgije (27 517 obiskov), sledijo Italija, Španija, Francija, Nemčija in Poljska.

Notranji razvoj

Varuh človekovih pravic si je v letu 2005 še naprej prizadeval zagotoviti pripravljenost in opremljenost institucije za obravnavanje pritožb državljanov iz 25 držav članic v 21 jezikih Pogodbe.

Leta 2005 je bil pri varuhu človekovih pravic temeljito prenovljen Oddelek za upravne zadeve in finance, ki se je razdelil v štiri sektorje – Sektor za upravne zadeve, Finančni sektor, Sektor za obravnavo pritožb in Sektor za komunikacije. Cilj prestrukturiranja je bila večja specializacija znotraj posameznih sektorjev, njihovo delo pa bo usklajeval vodja oddelka. V pravni službi so se okrepili postopki za obravnavo primerov in nadzor kakovosti, da bi večja skupina pravnikov lahko tako zagotovila dosledno spremljanje in zanesljivo obravnavo večjega števila pritožb.

Število delovnih mest se je skladno z večletnim proračunskim načrtom, ki ga je Evropski parlament sprejel leta 2002, povečalo z 38 leta 2004 na 51 leta 2005. Na ta način je bila zagotovljena postopna uvedba novih delovnih mest v zvezi s širitvijo za obdobje 2003–2005. V proračunu za leto 2006, ki so ga decembra 2005 sprejeli proračunski organi, je predvideno povečanje delovnih mest na

57. To povečanje bo v glavnem posledica naslednje širitve Evropske unije (Bolgarija in Romunija) in izvajanja odločitve, po kateri naj bi varuh človekovih pravic v zvezi s kadrovskimi zadevami postal popolnoma neodvisen od parlamentarnih služb. Ena od prednostnih nalog v letu 2005 je bila ponovno pregledati obstoječe sporazume sodelovanja s Parlamentom, da bi jih prilagodili novim razmeram. V začetku leta 2006 je bil predviden podpis novega sporazuma z namenom ohranitve intenzivnega sodelovanja s Parlamentom na vseh področjih, kjer so mogoče bistvene ekonomije obsega in proračunski prihranki.

Varuh človekovih pravic je proračun za leto 2006 predstavil v skladu z novo proračunsko strukturo (nomenklature). Cilj te nove strukture je povečati preglednost in olajšati strožji nadzor s strani proračunskih organov, tako da se omogoči boljši nadzor izdatkov podobne narave, ki so v doslej uporabljeni strukturi obsegali več naslovov oziroma poglavij. Celotna proračunska sredstva za leto 2006 znašajo 7 682 538 EUR (v primerjavi z 7 312 614 EUR leta 2005).

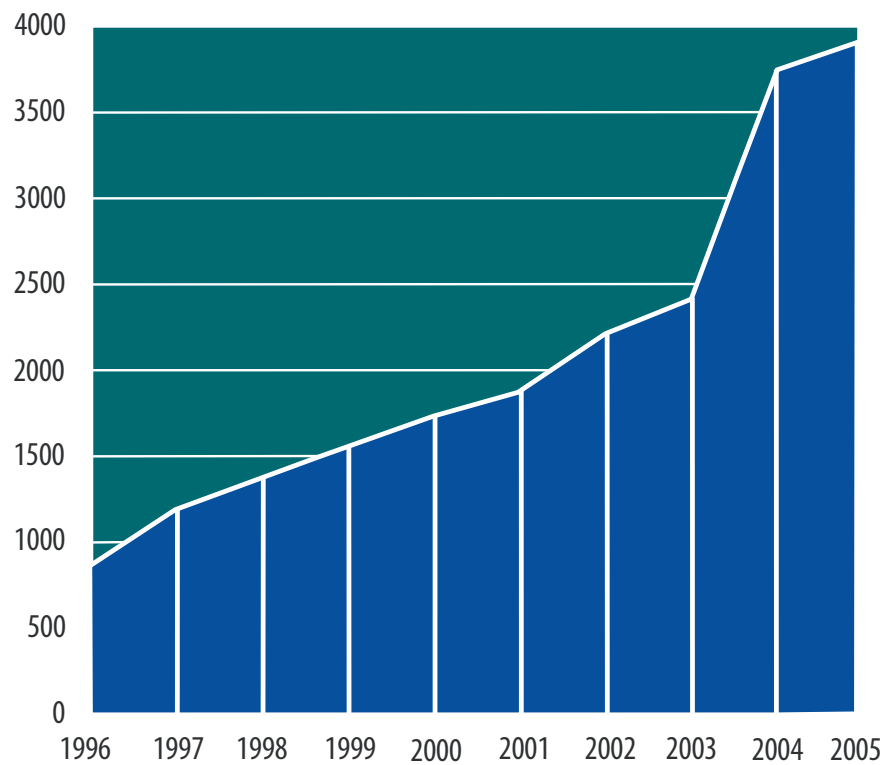

STATISTIKA

1 OBRAVNAVANI PRIMERI V LETU 2005

1.1	SKUPNO PRISPELO ŠTEVILO PRIMEROV LETA 2005	4 416 ¹
	– Nezaključene preiskave na dan 31. 12. 2004	284 ²
	– Pritožbe, ki čakajo na sklep o dopustnosti na dan 31. 12. 2004	207
	– Prispele pritožbe v letu 2005	3 920 ³
	– Lastne pobude Evropskega varuha človekovih pravic	5

Povečanje števila pritožb 1996–2005

¹ Od tega 389 pritožb o isti zadevi, ki so bile obravnavane v skupni preiskavi (54 iz leta 2004 in 335, prejetih leta 2005).

² Od tega osem na lastno pobudo Evropskega varuha človekovih pravic in 276 na osnovi pritožb.

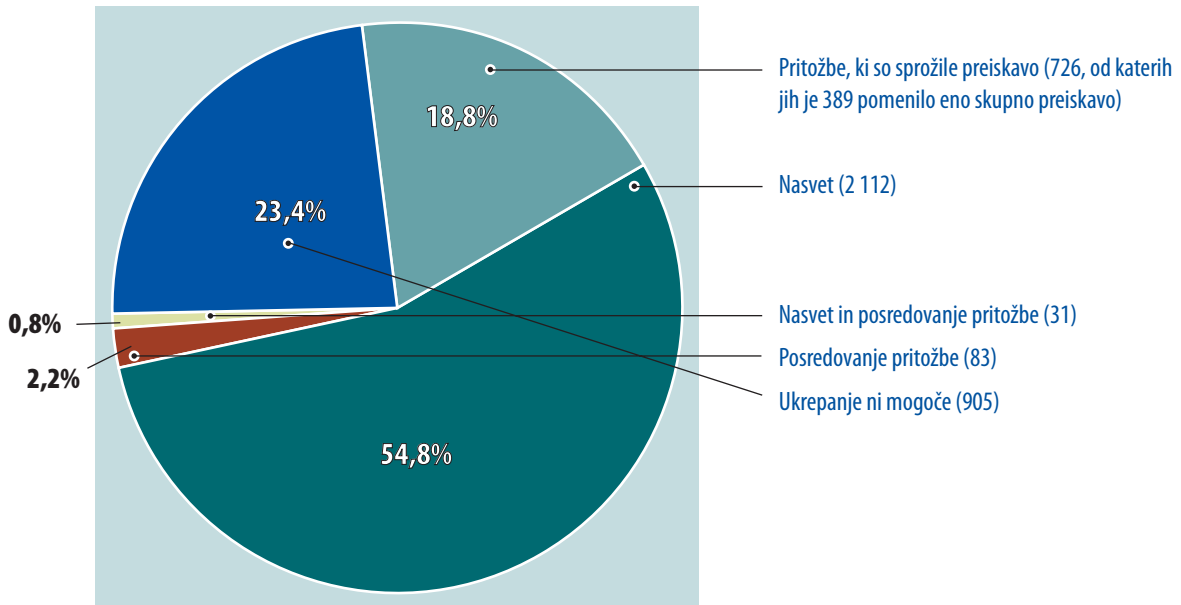
³ Od tega 335 pritožb o isti zadevi, kot je omenjeno v opombi 1.

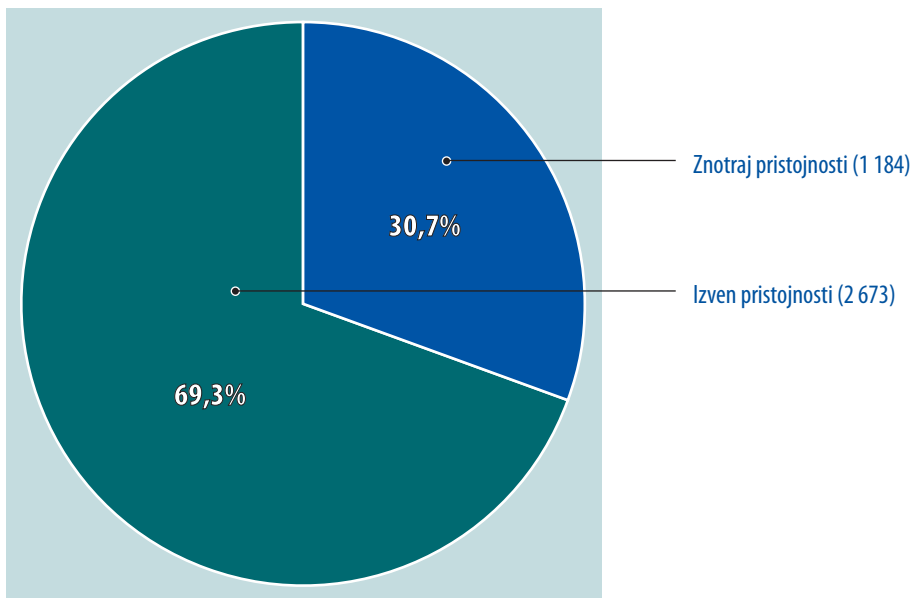
1.2 ZAKLJUČENO PREVERJANJE UTEMELJENOSTI/NEUTEMELJENOSTI..... 93%

1.3 KLASIFIKACIJA PRITOŽB

1.3.1 Glede na vrsto posredovanja Evropskega varuha v korist pritožnikov

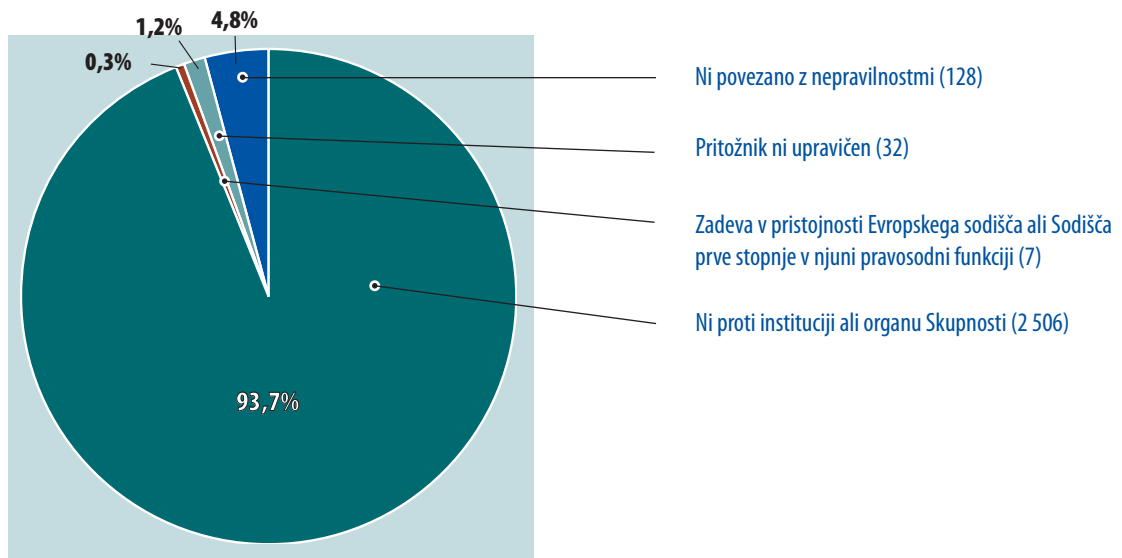

1.3.2 Glede na pristojnosti Evropskega varuha človekovih pravic

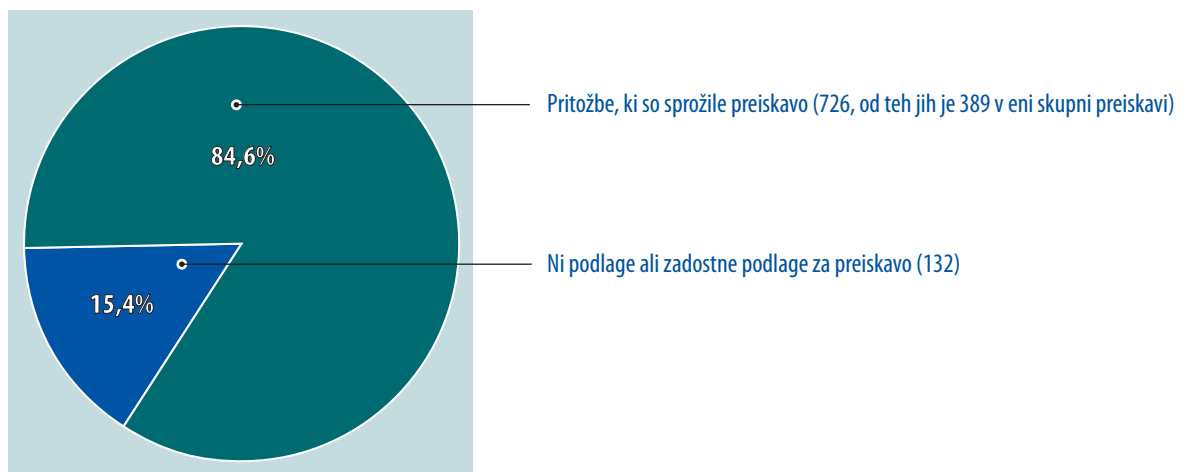

IZVEN PRISTOJNOSTI

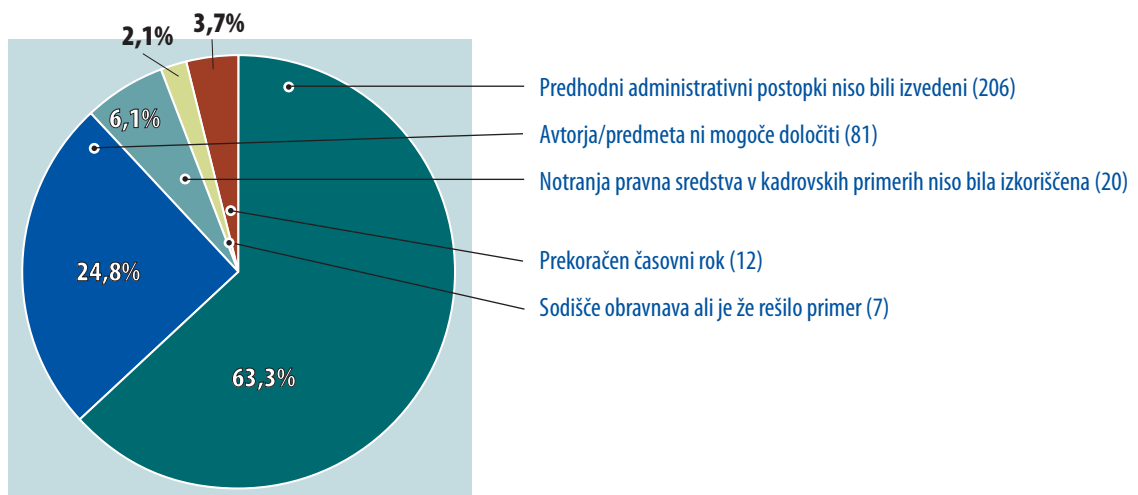

ZNOTRAJ PRISTOJNOSTI

Utemeljene pritožbe

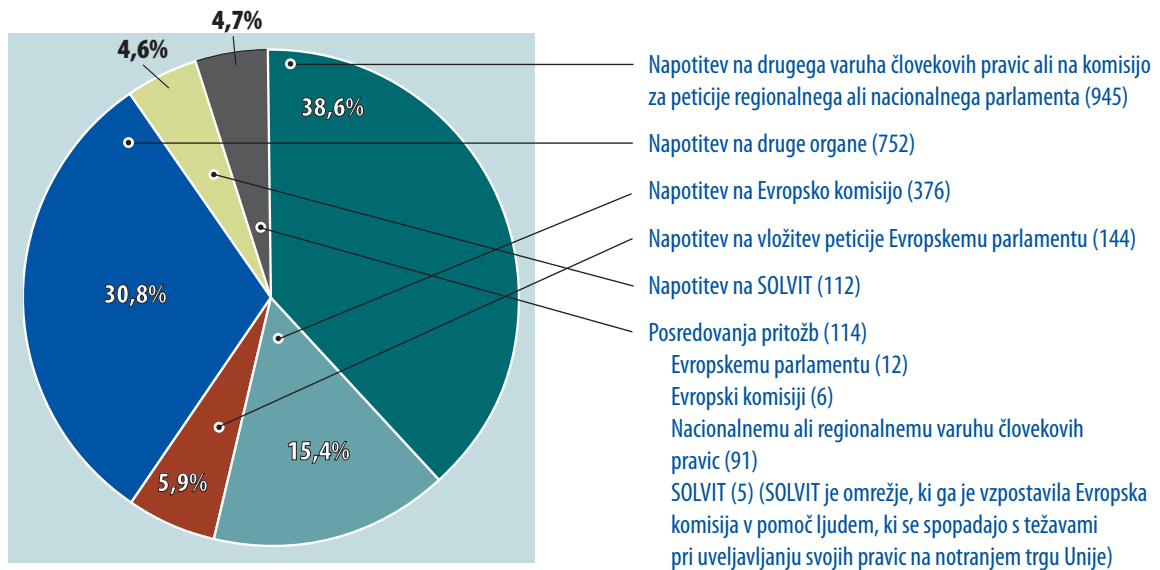
Neutemeljene pritožbe

2 POSREDOVANJA PRITOŽB IN NASVETI

(v nekaterih primerih je mogoče podati več kot en nasvet)

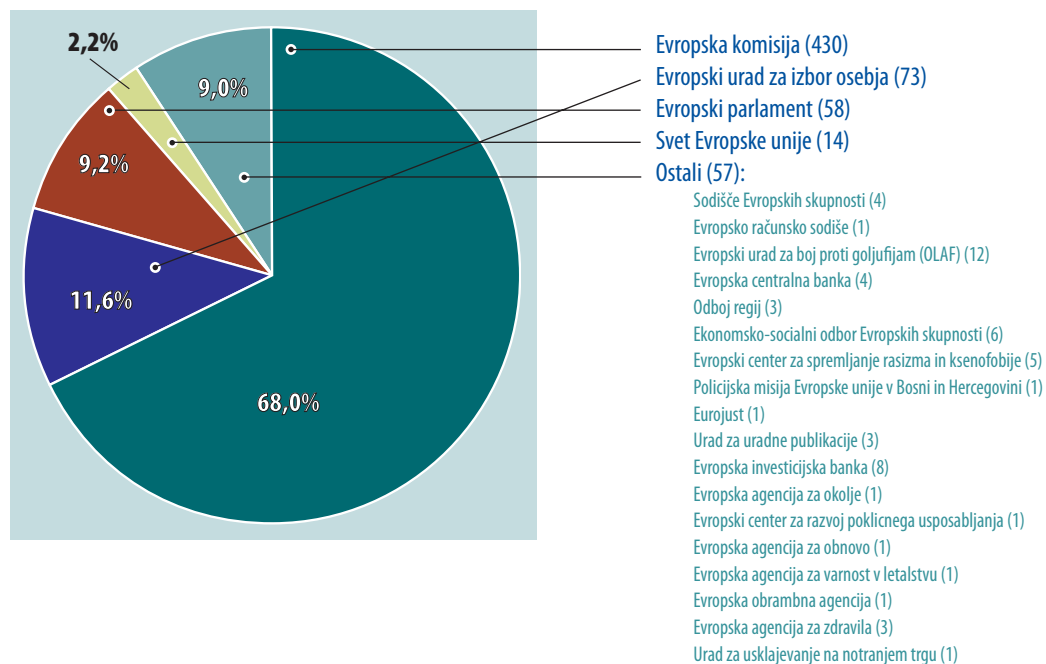

3 OPRAVLJENE PREISKAVE V LETU 2005 ..... 627⁴

Evropski varuh človekovih pravic je leta 2005 opravil 627 preiskav. Od tega jih je bilo 343 sproženih leta 2005 (od tega pet lastnih pobud) in 284, ki do 31. 12. 2004 niso bile zaključene.

3.1 INSTITUCIJE IN ORGANI, KI SO BILI PREDMET PREISKAV

(nekateri primeri zadevajo dve ali več institucij ali organov)

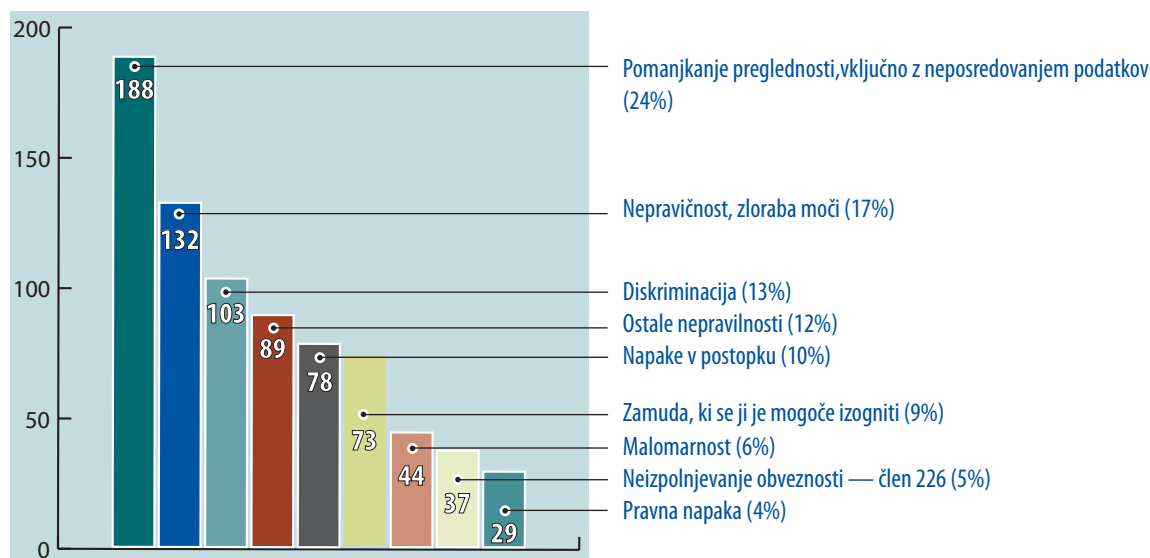
⁴

Kot pred tem omenjeno, je bilo 389 primerov, omenjenih v opombah k 1.1, obravnavanih v eni skupni preiskavi.

3.2 VRSTA DOMNEVNIH NEPRAVILNOSTI

(v nekaterih primerih sta navedeni dve vrsti domnevnih nepravilnosti)

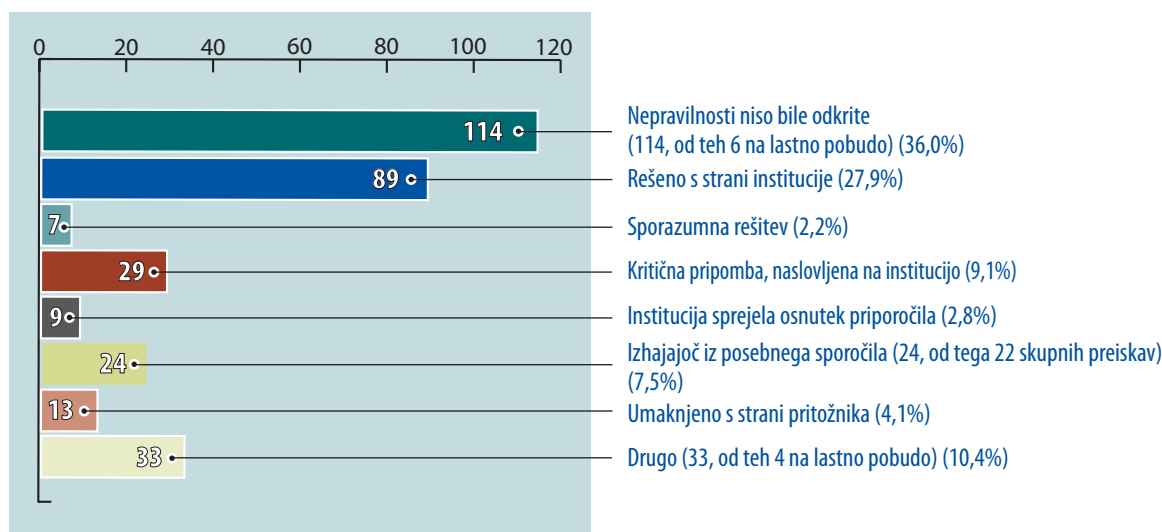

3.3 PREDLOGI SPORAZUMNIH REŠITEV, OSNUTKI PRIPOROČIL IN POSEBNA POROČILA V LETU 2005

— Predlogi sporazumnih rešitev	22
— Osnutki priporočil.....	20
— Posebna poročila	3 ⁵

3.4 ZAKLJUČENE PREISKAVE Z OBRAZLOŽENO ODLOČBO 312⁶

(preiskava je lahko zaključena iz enega ali več sledečih razlogov)

⁵ Eno od posebnih poročil je zadevalo 22 pritožb.

⁶ Od tega deset na lastno pobudo varuha človekovih pravic.

4 IZVOR PREJETIH PRITOŽB V LETU 2005

4.1 VIR PRITOŽB

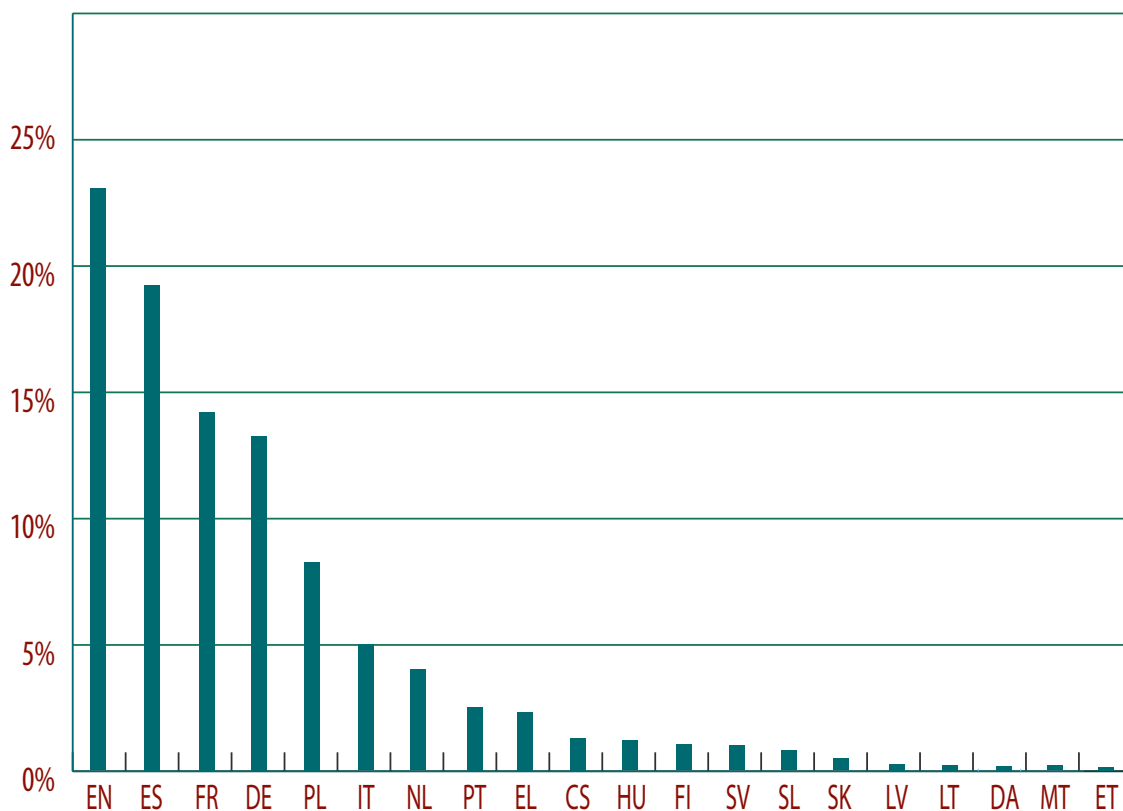

Podjetja in združenja
5.5 % (215)

Posamezniki
94.5 % (3 705)

4.2 RAZDELITEV PRITOŽB GLEDE NA JEZIK

4.3

GEOGRAFSKI IZVOR PRITOŽB

Država	Število pritožb	Delež pritožb	Delež prebivalstva EU v %	Količnik ¹
Malta	40	1.0	0.1	11.6
Ciper	57	1.5	0.2	8.7
Luksemburg	33	0.8	0.1	8.5
Belgija	252	6.4	2.3	2.8
Slovenija	47	1.2	0.4	2.8
Španija	775	19.8	9.5	2.1
Irska	64	1.6	0.9	1.8
Grčija	134	3.4	2.4	1.4
Portugalska	114	2.9	2.3	1.3
Finska	55	1.4	1.1	1.2
Poljska	346	8.8	8.3	1.1
Avstrija	75	1.9	1.8	1.1
Češka republika	80	2.0	2.2	0.9
Švedska	69	1.8	2.0	0.9
Madžarska	76	1.9	2.2	0.9
Litva	24	0.6	0.7	0.8
Nizozemska	103	2.6	3.5	0.7
Francija	380	9.7	13.2	0.7
Slovaška	32	0.8	1.2	0.7
Latvija	13	0.3	0.5	0.7
Nemčija	410	10.5	17.9	0.6
Italija	215	5.5	12.7	0.4
Združeno kraljestvo	197	5.0	13.1	0.4
Estonija	4	0.1	0.3	0.4
Danska	16	0.4	1.2	0.4
Druge države	309	7.9		

¹ Ta podatek je bil izračunan tako, da se je odstotek pritožb delil z odstotkom prebivalstva. Če je količnik večji od 1, pomeni, da zadevna država varuhu človekovih pravic predloži več pritožb, kot bi bilo pričakovati glede na število njenega prebivalstva. Vsi odstotki v zgornji tabeli so zaokroženi na eno decimalno mesto.

KAKO STOPITI V STIK Z EVROPSKIM VARUHOМ ČLOVEKOVIH PRAVIC

PO POŠTI

Evropski varuh človekovih pravic
1 Avenue du Président Robert Schuman
B.P. 403
FR - 67001 Strasbourg Cedex
Francija

PO TELEFONU

+33 3 88 17 23 13

PO FAKSU

+33 3 88 17 90 62

PO ELEKTRONSKI POŠTI

eo@ombudsman.europa.eu

SPLETNA STRAN

<http://www.ombudsman.europa.eu>

EVROPSKI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC PREISKUJE PRITOŽBE GLEDE NEPRAVILNOSTI V DEJAVNOSTIH INSTITUCIJ IN ORGANOV EVROPSKE UNIJE

www.ombudsman.europa.eu